

УДК 378.015.31:002.8

Козубенко І.В.

Національна академія внутрішніх справ України

СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПРИ НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Анотація. У статті порушено питання: використання сучасних педагогічних технологій в освітньому процесі загалом та у навчанні англійської мови, інноваційні педагогічні технології, їх переваги в навчанні, впровадження комп'ютерних технологій та їх роль при вивченні іноземних мов. Дається короткий опис та характеристика інноваційних педагогічних технологій у процесі викладання англійської мови. У статті описується як використання інформаційно-комунікаційних технологій дозволяє організувати процес навчання та які основні завдання використання вчителями інформаційно-комп'ютерних технологій можна виділити. У статті обґрунтовані головні переваги даних технологій, які полягають в тому, що вони дозволяють інформатизувати учбовий процес, більш відповідають вимогам сучасної школи в порівнянні з класно-урочною моделлю. Цілі такого навчання спираються на потенційні можливості комп'ютера як засобу пізнавально-дослідницької діяльності, забезпечують особистісно-орієнтований підхід до навчання, що сприяє розвитку індивідуальних здібностей учнів.

Ключові слова: інноваційні педагогічні технології, навчальний процес, інформатизація, ефективність навчання, інформаційно-комп'ютерні технології, індивідуальні здібності, іноземна мова, інновація, особистість, діяльність, навички, можливість, процес навчання, проект, інтернет.

Kozubenko I.V.

National Academy of Internal Affairs of Ukraine

MODERN PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES IN TEACHING FOREIGN LANGUAGES

Summary. In the article there is described the use of modern educational technology in education in general and learning English, the concepts of innovative pedagogical technologies, their advantages in education, introduction of computer technologies and their role in teaching foreign languages. It gives a brief description and characterization of innovative pedagogical technologies in teaching English. In the article there is described how the use of information and communication technologies allows us to organize the learning process and what are the main tasks of using teachers of information and computer technologies can be highlighted. In the article there are substantiated the main advantages of these technologies, which consist in the fact that they allow to inform the teaching process, more in line with the requirements of the modern school in comparison with the classroom model. The objectives of such training are based on the potential of the computer as a means of cognitive-research activities, provide a person-oriented approach to learning that promotes the development of individual abilities of students.

Keywords: innovative educational technology, educational process, informatization, effectiveness of education, information and computer technologies, individual abilities, foreign language, innovation, personality, activity, skills, possibility, teaching process, project, Internet.

Постановка проблеми. Знання іноземної мови стає життєвою необхідністю в епоху світового розвитку та глобалізації. Завдання школи полягає не лише у наданні знань, а й у формуванні учня як освіченої та впевненої особистості. Сучасний випускник – це особистість, яка здатна на самоосвіту, людина, яка зможе конкурувати в сучасному світі. Використання інноваційних педагогічних технологій у початковому процесі сприяє впровадженню цих завдань.

Всі сторони життя сучасного суспільства охопив процес інформатизації. Цей процес має кілька пріоритетних напрямків, до яких, безумовно, слід віднести інформатизацію освіти. Вона є першоосновою глобальної раціоналізації інтелектуальної діяльності людини за рахунок використання інформаційно-комунікаційних технологій. Інформаційні технології не тільки полегшують доступ до інформації і відкривають можливості варіативності навчальної діяльності, її індивідуалізації та диференціації, але і дозволяють по-новому організувати взаємодію всіх суб'єктів навчання, побудувати освітню систему, в якій учень був би активним і рівноправним учасником освітньої діяльності [1].

Мета статті. Головною метою цієї роботи є розкриття та опис особливостей використання інноваційних сучасних педагогічних технологій

у навчально-виховному процесі іноземної мови. Сучасні педагогічні технології направлені на зміну освітньої ситуації таким чином, щоб учитель із «беззаперечного авторитета» перетворився на більш уважного та зацікавленого співрозмовника, який буде «іти пліч-о-пліч» з учнем у процесі навчання. У цьому і полягає актуальність статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дану проблему вивчали такі дослідники, як: В.П. Беспалько, І.М. Дичківська, С.О. Сисоєва.

Інновація означає нововведення, що поліпшує хід і результати навчально-виховного процесу. Виходячи з цього, інноваційну педагогічну діяльність можна розглядати як процес створення і освоєння педагогічних інновацій із застосуванням інноваційних форм навчання [3].

Інноваційне навчання – зорієнтована на динамічні зміни в навколишньому світі навчальна та освітня діяльність, яка ґрунтується на розвитку різноманітних форм мислення, творчих здібностей, високих соціально-адаптаційних можливостей особистості [7, с. 153].

Особливого значення набувають педагогічні технології навчання, під якими розуміють систему сукупність і порядок функціонування всіх особистісних, інструментальних та методологічних засобів, що використовуються для досягнення освітньої мети [6, с. 137].

На думку С.О. Сисоевої, використання інноваційних педагогічних технологій в освіті має «забезпечувати особистісний і професійний розвиток особистості, її професійну та соціальну мобільність, конкурентоспроможність на ринку праці, адаптаційну гнучкість» [4, с. 46].

Д.С. Мазоха та Н.І. Опанасенко зазначають, що «педагогічна професія вимагає особливої чутливості до постійно оновлюваних тенденцій суспільного буття, здатності до адекватного сприйняття потреб суспільства і відповідної корекції навчально-виховної діяльності» [5, с. 76].

Інформаційні технології не тільки полегшують доступ до інформації і відкривають можливості варіативності навчальної діяльності, її індивідуалізації та диференціації, але і дозволяють по-новому організувати взаємодію всіх суб'єктів навчання, побудувати освітню систему, в якій учень був би активним і рівноправним учасником освітньої діяльності.

В наш час пошук нових форм і методів навчання – явище не тільки закономірне, але й необхідне, адже в сучасній школі кожен не тільки може, а й повинен працювати так, щоб використовувати всі можливості особистості. В умовах гуманізації освіти реальна теорія і технологія масового навчання повинна бути направлена на формування сильної особистості, здатної жити й працювати у світі, що безперервно зазнає змін, здатної сміливо розробляти власну стратегію поведінки, здійснювати моральний вибір і нести за нього відповідальність, – тобто такої особистості, яка спроможна саморозвиватися і самореалізуватися [1].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Особливе місце повинно відводитися таким формам занять, що забезпечують участь кожного учня у проведенні уроку, підвищують авторитет знань та індивідуальну відповідальність учнів за результати навчальної діяльності. В своїй педагогічній практиці я намагаюсь активно ці форми впроваджувати. Ці завдання можна успішно розв'язувати завдяки інформаційним технологіям.

Виклад основного матеріалу. Перевагами даних технологій є те, що вони дозволяють інформатизувати учбовий процес, більш відповідають вимогам сучасного навчання в порівнянні з класно-урочною моделлю. Цілі такого навчання спираються на потенційні можливості комп'ютера як засобу пізнавально-дослідницької діяльності, забезпечують особистісно-орієнтований підхід до навчання, що сприяє розвитку індивідуальних здібностей учнів. Об'єднання в комп'ютері текстової, графічної, аудіо-відеоінформації, анімації різко підвищує якість учбової інформації, що підноситься учням, підвищує і їх успішність. Тому сьогодні в традиційну схему «вчитель – учень – підручник» вводиться нова ланка – комп'ютер, а в шкільну свідомість – комп'ютерне вчення.

На будь-якому етапі уроку комп'ютер допомагає створити високий рівень особистої зацікавленості учнів за допомогою інформації, виведеної на екран. Структура уроку з використанням комп'ютера є багатоваріантною, однак він має не лише формувати знання, а й сприяти розвитку учнів. При цьому використання ІТ технологій передбачає як у підготовці до уроку, безпосередньо на уроці, так і у співпраці з учнями поза уроками.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Сьогодні впровадження комп'ютерних технологій у навчальний процес є невід'ємною частиною шкільного навчання. Загальноновизнано, що використання комп'ютерних технологій в освіті неминуче, оскільки істотно підвищується ефективність навчання, якість знань і умінь [8].

Використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі навчання дозволяє:

зробити цей процес цікавим, з одного боку, за рахунок новизни і незвичності такої форми роботи для учнів, а з іншого, зробити його захоплюючим і яскравим, різноманітним за формою за рахунок використання мультимедійних можливостей сучасних комп'ютерів;

вирішувати проблему наочності навчання, розширити можливості візуалізації навчального матеріалу, роблячи його більш зрозумілим і доступним для учнів вільно здійснювати пошук необхідного школярам навчального матеріалу у віддалених базах даних завдяки використанню засобів телекомунікації, що надалі буде сприяти формуванню в учнів потреби в пошукових діях;

за рахунок наявності різноманітних завдань індивідуалізувати процес навчання, самостійно працювати з навчальним матеріалом, використовуючи зручні способи сприйняття інформації, що викликає в учнів позитивні емоції та формує позитивні навчальні мотиви;

аналізувати і виправляти допущені помилки, коригувати свою діяльність завдяки наявності зворотного зв'язку, в результаті чого удосконалюються навички самоконтролю;

здійснювати самостійну навчально-дослідну діяльність (моделювання, метод проектів, робота презентацій, публікацій тощо), розвиваючи творчу активність в учнів;

співпраця через особисті блоги, сайти вчителів забезпечує взаємозв'язок вчителя, учня і батьків.

Застосовуючи комп'ютер та проектор, вчитель отримує потужний інструмент для подання інформації в різноманітній формі. В якості джерела інформації можна використовувати педагогічні програмні засоби та власноруч створені презентаційні та проектні програми. Інноваційні форми роботи з комп'ютерними навчальними програмами на уроках іноземної мови включають: вивчення лексики; відпрацювання вимови; вивчення діалогічної і монологічної мови; вивчення писемності; відпрацювання граматичних навичок. Можливості використання Інтернет-ресурсів величезні. Найпростіше використання Інтернету – це використання його як джерела додаткових матеріалів для вчителя та учня. Мережа Інтернет створює умови для здобуття будь-якою необхідною учням і вчителям інформації: науковий матеріал, новини з життя молоді, статті з газет і журналів та інше. На уроках англійської мови за допомогою Інтернету можна формувати навички і вміння читання, використовуючи матеріали глобальної мережі; удосконалювати вміння письмової мови учнів; поповнювати словниковий запас учнів; формувати в учнів мотивацію до вивчення англійської мови. Крім того, учні мають можливість налагоджувати і підтримувати зв'язки і контакти зі своїми однокласниками в англійськомовних країнах. Учні можуть

брати участь в тестуванні, у вікторинах, конкурсах, олімпіадах, брейн-рингах, що проводяться по мережі Інтернет, переписуватися з однолітками з інших країн, брати участь в чатах, відео-конференціях та інше. Інтернет дає можливість проводити різноманітні проекти в мережі, які сприяють розвитку комунікативних умінь та навичок учнів [9, с. 34].

Метою вивчення іноземної мови є формування комунікативної компетенції, виховна, освітня, розвиваюча цілі реалізуються в процесі здійснення цієї головної мети. Комунікативний підхід має на увазі навчання спілкуванню і формуванню здібності до міжкультурної взаємодії, що є основою функціонування Інтернету. Інтернет – це міжнародне багатонаціональне, культурне суспільство, чия життєдіяльність заснована на електронному спілкуванні мільйонів людей у всьому світі, що говорять одночасно. Включаючись у нього на уроці іноземної мови, ми створюємо модель реального спілкування. На сьогоднішній день нові методики з використанням Інтернет-ресурсів протиставляються традиційному вивченню іноземних мов. Для того, щоб навчити спілкуванню іноземною мовою, потрібно створити справжні життєві ситуації, які стимулюватимуть вивчення матеріалу. В методиці прийнято називати цю взаємодію інтерактивністю. Термін «інтерактивна педагогіка» відносно новий: його ввів у 1975 р. німецький дослідник Ганс Фріц. Лінгвістичне тлумачення слова, представлено в іншомовних словниках, свідчить, що поняття «інтерактивність», «інтерактив» прийшли до нас з англійської мови. «Inter» – поміж-, серед-, взаємо-, «act» – діяти, отже, Interact – взаємодіяти. Інтерактивністю в навчанні можна вважати взаємодію учнів, перебування їх у режимі бесіди, діалогу, спільної дії. Відповідно, у дослівному розумінні інтерактивним може бути метод, у якому той, хто навчається, є учасником, який разом з іншими здійснює щось: говорить, управляє, моделює, пише, малює тощо, тобто не виступає тільки слухачем, спостерігачем, а бере активну участь у тому, що відбувається, особисто створюючи це. Суть інтерактивного навчання полягає у тим, що навчальний процес відбувається тільки шляхом постійної, активної взаємодії всіх учнів [10, с. 5].

Висновки і пропозиції. Отже, інтернет допомагає у формуванні умінь і навичок розмовної мови, навчаючи учнів справжньої мови, а також забезпечуючи справжню зацікавленість до вивчення іноземної мови, так як інтерактивність

не лише створює реальні ситуації з життя, але і дає поштовх учням для того, щоб вони вміли реагувати на ситуації за допомогою іноземної мови. Таким чином, Інтернет розвиває індивідуальні якості учнів та створює сприятливу атмосферу для навчання.

Часто використовую методи презентацій, відеопрезентацій та проектів в своїй педагогічній практиці. Презентації на уроках іноземної мови дозволяють поєднувати у собі застосування мультимедіа та необхідного мовного матеріалу. Перевага презентацій у тому, що їх можна використовувати на будь-якому етапі вивчення теми. Метод проектів у світовій педагогіці – не новий винахід. Напевне, саме цей метод є, на мою думку, найцікавішим та мотиваційним. В основі проекту лежить певна проблема. Елемент творчості робить проектну роботу суто індивідуальною. Працюючи над проектом, учні виконують невелику дослідницьку роботу: шукають та опрацьовують матеріал у підручниках та Інтернеті, виокремлюючи найголовніше, знаходять ілюстрації, готують проект до представлення на клас.

Аналізуючи все вищезазначене можна виділити основні завдання використання вчителями ІКТ:

1. Підвищення якості викладання іноземної мови шляхом ефективного використання сучасних педагогічних та інформаційно-комунікативних технологій.

2. Розширення можливостей індивідуалізації і диференціації навчання учнів.

3. Прищеплення учням навичок роботи із сучасними технологіями, що сприяє їх адаптації до соціальних умов.

4. Постійне динамічне оновлення змісту, форм, процесів навчання та виховання.

5. Створення засобів наочності, розробка матеріалів для комп'ютеризованих уроків.

Отже, інформаційні технології – вимога сьогодення, що дозволяє створити суспільство, засноване на знаннях. Вони спрощують спілкування та співробітництво. Суспільство, яке дбає про своє майбутнє, має усвідомити колосальні можливості, принесені новими інформаційними технологіями, та навчитися грамотно застосовувати їх, у першу чергу, в освіті.

Сьогодні перед педагогами стоїть важливе завдання – виховати та підготувати молодь, спроможну активно включитися в якісно новий етап розвитку сучасного суспільства, пов'язаний з інформацією.

Список літератури:

- URL: http://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/30549/
- Мазоха Д.С., Опанасенко Н.І. Педагогіка : Навчальний посібник. Київ : Центр початкової літератури, 2005. 232 с.
- Полікарпова Ю.О. Інноваційні педагогічні технології у викладанні іноземних мов студентам магістратури. URL: <http://www.academia.edu/1613464/>
- Сисоєва С.О. Творчий розвиток особистості в процесі неперервної професійної освіти. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. Зб. нах. пр. За ред. І.А. Зязюна та Н.Г. Нічкало. У 2 ч. Ч. 1. Київ, 2001. С. 45–53.
- Мазоха Д.С., Опанасенко Н.І. Педагогіка : Навчальний посібник. Київ : Центр початкової літератури, 2005. 232 с.
- Фомина Т.Н., Зеленова Т.Г. Инновационные технологии в преподавании иностранных языков в неязыковом ВУЗе. *Ярославский педагогический вестник*. 2003. № 1(34). С. 36–42.
- Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посібник. Київ : Академвидав, 2004. 352 с.
- URL: <http://teacher.ed-sp.net/>
- Щанникова Л.М. Особливості застосування мультимедійних технологій на уроках іноземної мови на початковому рівні навчання [Електронний ресурс].
- Застосування інтерактивних технологій у навчанні молодших школярів : Методичний посібник для вчителів початкової школи / О.І. Пометун, Л.В. Пироженко, О.А. Біда та ін. Тернопіль : Навчальна книга «Богдан», 2011. С. 5.